

Barcelona treballa per la sostenibilitat

Barcelona pel Medi Ambient

Ajuntament de Barcelona

Edició:

Àrea de Medi Ambient
Ajuntament de Barcelona

Fotografies:

Parc dels Esculls: Litoral Consult
Agenda 21 Escolar: Escola Nostra Senyora de Lourdes

DL:

Imprès en paper reciclat.

Barcelona 2009

“La Barcelona sostenible del segle XXI ha de ser un espai de solucions.

Solucions socioeconòmiques, urbanístiques i ambientals per a garantir i millorar la qualitat i quantitat de l'espai públic de relació, és a dir dels carrers i de les places, dels jardins i dels parcs, del verd divers i de la construcció acollidora. Solucions perquè la desitjable ciutat mixta i compacta no esdevingui massa densa i asfixiant, camins per recuperar i reconfigurar el teixit urbà exercint la cultura de la rehabilitació creativa i amb visió de futur. Solucions per a una nova mobilitat basada en el transport públic, garant de l'accessibilitat efectiva de tothom a tot arreu i amb costos ambientals moderats. Solucions ambientals, en efecte, a favor de la salut de les persones i del mateix ambient, lliure de residus, menys sorollós, respirable, gratificant també per als altres sers vius que comparteixen l'espai amb nosaltres. Solucions, doncs, que integrin pràctiques de recollida selectiva i tractament recuperatiu de les escombraries, que primin els aliments frescos i saludables, que estalviïn aigua, energia i recursos, que minimitzin l'impacte negatiu de la ciutat sobre el planeta i l'atmosfera. Solucions, finalment i sobretot, que afavoreixin la cohesió social i la salut civil de la ciutadania, provingui d'on provingui”.

(Del Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat)

El compromís de Barcelona amb la sostenibilitat

La ciutat de Barcelona es va adherir a la Carta d'Aalborg l'any 1995 i, com milers de municipis d'arreu del món, va decidir ajustar la seva estratègia de govern als principis i valors del desenvolupament sostenible. La Carta d'Aalborg i la resta de compromisos internacionals signats per l'Ajuntament de Barcelona l'han estimulat a liderar l'elaboració de l'Agenda 21 de la ciutat i a impulsar, al mateix temps, la incorporació de criteris de sostenibilitat en el conjunt dels serveis i actuacions municipals.

Durant l'elaboració de l'Agenda 21 Local (1998-2002) es va posar l'èmfasi en la implicació de totes les organitzacions i els col·lectius ciutadans, amb la certesa que una ciutat més sostenible es construeix amb la participació i la cooperació de tothom. Com a resultat, es va adoptar el Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat, un document de principis i objectius compartits per totes les organitzacions ciutadanes que voluntàriament el signen. Actualment ja han signat el Compromís prop de 640 organitzacions.

De l'Agenda a l'Acció

En la fase d'Acció 21 (2002-2012), cada signatari concreta en un Pla d'Acció les mesures que es proposa desenvolupar per contribuir a aconseguir els objectius col·lectius. L'Ajuntament ha posat en marxa un programa de suport per promoure els plans d'acció i la implementació de bones pràctiques. El programa de suport inclou la distribució d'una guia metodològica, l'oferta d'un servei d'assessorament, sessions de formació específica, la convocatòria dels Premis Acció 21 i un espai web per a l'enfortiment del treball en xarxa.

L'avenç de Barcelona cap a la sostenibilitat serà el resultat de totes les accions, per modestes que siguin, que la ciutat, les seves organitzacions i la ciutadania en general sapiguem posar en marxa.

Totes aquestes accions s'emmarquen en deu línies de treball.

1.

espais verds i biodiversitat

Protegir els espais lliures i la biodiversitat i ampliar el verd urbà.

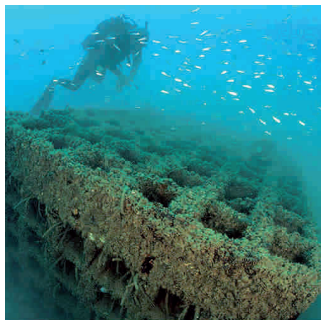
La conservació i el foment de la biodiversitat urbana i l'ampliació del verd formen part dels objectius de l'Agenda 21. El compliment d'aquests compromisos ajudarà a protegir la biodiversitat de la Terra i a millorar la qualitat de vida dels ciutadans i les ciutadanes.

Barcelona treballa en la millora del coneixement

del patrimoni natural de la ciutat, la gestió d'espècies i hàbitats,

l'educació a favor dels valors de la biodiversitat i l'ampliació del verd urbà amb criteris de sostenibilitat.

Preparant-se per al futur, l'Ajuntament de Barcelona està elaborant el Pla de Biodiversitat i el Pla Estratègic del Verd.

➔ *Des de 1979 fins a 2008, els espais verds de Barcelona han crescut de 458 a 1.076 ha, i els arbres al carrer han augmentat de 71.282 a 154.103¹⁾.*

➔ *Construït el 2003, el Parc dels Esculls, situat entre la platja de la Mar Bella i la nova bocana del port, cobreix una superfície*

de 18.363 ha i actua com a zona d'atracció i de recer per a espècies. Després de deu mesos de la seva instal·lació, els organismes betònics ja havien colonitzat el 100% de la seva superfície, bé cobrint la roca o bé en moviment actiu. S'ha detectat també la presència de nombroses espècies de peixos, com serrans, julioles, cap-roigs, llobarros, etc.

¹⁾ Banc de dades d'espais verds de l'Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de Barcelona

2. espai públic

Defensar la ciutat compacta i diversa, amb un espai públic de qualitat.

El model mediterrani de ciutat, en la qual conflueix una gran diversitat d'activitats i usos de l'espai, és el més sostenible.

Barcelona es proposa ser una ciutat compacta i, ahora, un lloc atractiu per viure-hi i treballar-hi, que garanteixi la qualitat de vida dels seus ciutadans.

El Projecte 22@ Barcelona respon a aquest propòsit.

És el projecte de transformació de la ciutat més important dels últims anys i, per les seves característiques, el de

més gran abast d'Europa. Actualment, el districte 22@ ja compta amb 1.441 empreses que en un futur conviuran amb universitats, centres d'investigació, formació tecnològica, habitatges de protecció oficial, equipaments i zones verdes.

➔ *La renovació urbana de la zona del Fòrum ha convertit una àrea industrial i marginal en una important zona d'oci i serveis que ahora integra diferents infraestructures ambientals: la incineradora s'ha transformat en una nova central de cicle combinat que proveeix els edificis de la zona, la depuradora s'ha*

modernitzat i adequat a l'entorn i la central fotovoltaica ofereix un gran espai d'ombres a la plaça del Fòrum a la vegada que aporta electricitat a un miler de llars i permet una considerable reducció de les emissions de CO₂ (aproximadament 440 t/any).

3. mobilitat

Millorar la mobilitat i fer del carrer un entorn acollidor.

L'accessibilitat i l'equilibri de l'espai urbà faciliten una mobilitat sostenible i un entorn agradable per viure.

Barcelona actua en tot l'àmbit metropolità per millorar i promoure el transport públic, fomentar els mitjans de transport no contaminants, crear espais segurs per als vianants i disminuir l'impacte de la circulació sobre el medi.

➔ BICING

Des del març de 2007, la ciutat de Barcelona disposa d'un mitjà de transport públic innovador, eficient i ecològic: el Bicing. Es tracta d'un nou servei pràctic i sostenible que pretén cobrir amb bicicletes els petits trajectes que es fan per la ciutat. Les estacions es troben en punts de fàcil accés, prop d'estacions de

metro i tren i d'aparcaments públics. Totes disposen de bicicletes que es poden retirar i d'espais lliures per tornar-les.

Actualment, el servei ja compta amb més de 190.000 usuaris registrats, 418 estacions actives i unes 6.000 bicicletes disponibles²⁾.

²⁾ www.bicing.com

4. qualitat ambiental

Assolir nivells òptims de qualitat ambiental i esdevenir una ciutat saludable.

La salut del medi, la qualitat dels aliments, el grau de netedat i el confort acústic de la ciutat influeixen directament sobre la salut de les persones que hi viuen.

Barcelona preveu mesures per controlar i millorar la qualitat de l'aire, de l'aigua i dels aliments i el confort acústic. Al mateix temps facilita i promou estils de vida saludables.

➔ *Amb uns 8,5 milions d'usuaris anuals³⁾, les platges de Barcelona s'han convertit en un dels principals espais públics de la ciutat gràcies, sobretot, al seu alt nivell d'higiene i seguretat. Hi ha més de 4 km de platges totalment equipades i integrades a la ciutat que ofereixen un gran ventall de serveis i activitats durant tot l'any (esportives, educatives, culturals i lúdiques). La ciutat té set platges, totes reconegudes*

oficialment amb diverses certificacions, una de les quals és la ISO 14001:1996, de caràcter ambiental.

➔ *En el marc del Programa de Minoració de la Contaminació Acústica, s'han pavimentat amb asfalt sonoreductor les principals vies i eixos de la ciutat. Actualment Barcelona disposa de més de 2.000.000 m² de via pública⁴⁾ asfaltats amb aquest tipus de paviment.*

³⁾ www.bcn.cat/platges

⁴⁾ www.bcn.cat/estadistica

5. recursos naturals

Preservar els recursos naturals i promoure l'ús dels renovables.

L'aigua i les fonts d'energia que la ciutat necessita per funcionar són recursos naturals limitats.

Barcelona aposta per una nova cultura de l'aigua, per garantir l'eficiència energètica i per potenciar l'ús d'energies renovables.

Panells solars fotovoltaics de l'Ajuntament

➔ *Des del mes d'agost de l'any 2000 la ciutat de Barcelona disposa de l'Ordenança Solar, que regula la incorporació de captadors solars tèrmics en els edificis rehabilitats o de nova construcció. Des de l'entrada en vigor d'aquesta ordenança, la superfície solar tèrmica de Barcelona ha augmentat de 5.000 m² l'any 2000 a 62.819 m² el 2008⁵⁾.*

➔ *Des de l'aprovació del Compromís l'any 2002, el consum domèstic d'aigua ha baixat més de 15 litres per persona i dia. Així doncs, s'ha passat de 128,2 litres per persona i dia l'any 2002 a 112,9 litres per persona i dia l'any 2008⁶⁾.*

⁵⁾ www.barcelonaenergia.cat

⁶⁾ Indicadors de l'Agenda 21 2008

6. residus urbans

Reduir la producció de residus i fomentar la cultura de la reutilització i el reciclatge.

Barcelona produeix 1,5 kg de residus per habitant i dia⁷⁾. Aquesta quantitat, com a la majoria de ciutats, augmenta cada any i esdevé un dels reptes principals que cal afrontar.

El model de gestió de neteja i recollida de residus de Barcelona aposta per facilitar al màxim la recollida selectiva a la ciutadania i als comerços.

resultat d'aquesta política, s'ha creat l'Acord Cívic per a una Ciutat Neta i Sostenible, un programa que implica més de 300 organitzacions ciutadanes, culturals i de recerca, així com empreses, gremis i associacions de veïns que treballen conjuntament i de manera activa per tal de millorar la neteja de la ciutat i els seus serveis de recollida.

➔ **Entre 2002 i 2008, el percentatge de residus recollits selectivament es va duplicar, i va passar de 16,1% a 33,6%⁸⁾. Aquest augment demostra l'esforç creixent dels ciutadans, de les organitzacions i de l'administració en la gestió dels residus. Amb l'objectiu d'incrementar encara més**

la recollida selectiva, s'ha augmentat el nombre de contenidors i s'ha estès a tot Barcelona la recollida de la brossa orgànica. A més, s'ha millorat el disseny dels contenidors per fer-los accessibles a tothom, de manera que incorporen aspectes ergonòmics com la limitació de l'alçada, pedals i senyalització per a invidents.

⁷⁾ Indicadors de l'Agenda 21 2008

⁸⁾ Indicadors de l'Agenda 21 2008

7. cohesió social

Augmentar la cohesió social, enfortint els mecanismes d'equitat i participació.

Una societat sostenible ha de ser una comunitat cohesionada, en la qual tothom gaudeixi de les mateixes oportunitats de prendre part en el desenvolupament econòmic i en el progrés social.

Barcelona treballa en diferents àmbits socials per garantir el benestar de la ciutadania: educació i accés al coneixement i a les noves tecnologies, ocupació i habitatge, salut pública, integració de persones amb discapacitat, immigració i multiculturalitat.

Plenari del Consell Municipal de Medi Ambient i Sostenibilitat

➔ *Una gran diversitat d'associacions i entitats sense afany de lucre ha signat el Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat. Entre elles, destaca AIRES, una xarxa d'empreses d'inserció sociolaboral que impulsa projectes innovadors de*

qualitat social i ambiental. AIRES ha convertit la recollida i el reciclatge de residus sòlids urbans en una oportunitat de proporcionar feina i formació a persones amb dificultats d'integració sociolaboral.

8. economia sostenible

Potenciar l'activitat econòmica orientada cap a un desenvolupament sostenible.

El desenvolupament de les societats basades en el consum és insostenible.

Per garantir el nostre futur cal redefinir un model desenvolupament econòmic que garanteixi el benestar sense perjudicar el medi, i que alhora sigui més solidari amb els altres pobles, ciutats i regions amb els quals compartim el planeta.

L'administració pública ha de ser la primera responsable a l'hora d'assumir les polítiques de sostenibilitat de la ciutat, ja que el poder de contractació del sector públic europeu suma el 16% del PIB. Amb aquesta premissa, l'Ajuntament de Barcelona desenvolupa diverses accions internes per disminuir el seu impacte ambiental.

➔ ***El programa Ajuntament++sostenible⁹⁾ s'ha creat per promoure la incorporació de criteris ambientals, socials i ètics en el procés de presa de decisions vinculades a la compra i contractació de productes i serveis. Actualment, el 37% dels plecs de condicions tècniques i***

administratives dels contractes municipals inclou com a mínim un criteri ambiental optatiu. Alguns exemples els trobem en la compra de roba de treball o en l'adquisició de fusta certificada (majoritàriament FSC).

⁹⁾ www.bcn.cat/agenda21/ajuntamentsostenible

9. educació ambiental i comunicació

Progressar en la cultura de la sostenibilitat mitjançant l'educació i la comunicació ambiental.

Per avançar cap a la sostenibilitat calen noves formes de pensar i d'actuar, individuals i col·lectives, que requereixen un aprenentatge i una participació activa de la ciutadania.

Barcelona entén l'educació i la comunicació ambiental com una estratègia global que s'adreça a les escoles i als ciutadans de totes les edats, en tot tipus de situacions.

[AGENDA 21 BCN]

escoles+sostenibles

➔ AGENDA 21 ESCOLAR

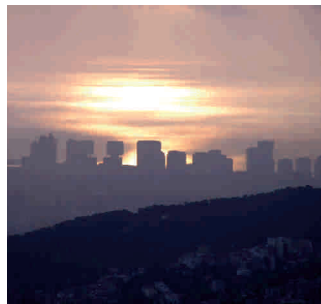
És un programa escolar pensat per facilitar la implicació dels centres educatius en l'ambició projecte planetari d'imaginar i construir un món millor i més sostenible, començant per la intervenció en l'entorn més immediat.

Durant aquest curs escolar 2009-2010, ja són 326 els centres que s'han anat incorporant al programa i que han estat participant en diverses iniciatives i activitats de millora del medi.

10. impacte de la ciutat

Reduir l'impacte de la ciutat sobre el planeta i promoure la cooperació internacional.

El desenvolupament local afecta la realitat global, de manera que la petjada de cada ciutat té repercussions ambientals i socials en territoris i comunitats d'arreu del món.

Barcelona assumeix les seves responsabilitats i es compromet a contribuir en l'estalvi energètic i de recursos naturals, la minimització dels impactes de la ciutat i la sostenibilitat de les seves polítiques comercials.

➔ *Barcelona se situa entre les ciutats del món occidental amb menors emissions de CO₂ (per sota de les 4 t/hab/any). El foment d'una estructura urbana d'elevada compacitat i complexitat n'és un factor clau. A més, des de fa temps es treballa per reduir el consum d'energia, augmentar l'eficiència i aprofitar les energies renovables disponibles, compromís refermat en subscriure el Pacte d'Alcaldes/esses. A més, Barcelona*

disposa des de 2002 d'un Pla de Millora Energètica que està actualitzant com a Pla d'Energia, Canvi Climàtic i Qualitat Atmosfèrica per al període 2011-2020. Amb el projecte de la Central de Generació d'Energies Zona Franca – Gran Via l'Hospitalet, que produirà electricitat i proporcionarà fred i calor a través del sistema de district heating and cooling, es preveu un estalvi de 13.400 t CO₂ /any.

Els compromisos internacionals de Barcelona

Barcelona vol assumir la seva responsabilitat per avançar en la sostenibilitat a escala global. Per això coopera amb la resta de ciutats d'Europa i del món en la recerca de millors solucions i en defensa del paper actiu de les ciutats en els nous reptes mundials.

Barcelona és membre actiu de diferents xarxes, com United Cities and Local Governments, Eurocities, Energie-Cités, Medcités, European Campaign of Sustainable Cities and Towns i ICLEI. Al mateix temps, Barcelona ha subscrit moltes de les declaracions internacionals a favor del medi ambient i treballa per concretar-les a escala local. S'hi inclouen la Carta d'Aalborg, el Pla d'Acció de Lisboa, la Declaració de Hannover i els Compromisos d'Aalborg. La ciutat de Barcelona també destina el 0,7% dels seus ingressos a projectes de cooperació al desenvolupament.

Els indicadors de l'Agenda 21 de Barcelona

Els indicadors de monitoratge de l'Agenda 21 de Barcelona han esdevingut un instrument de suport al procés de definició del compromís per la sostenibilitat que la ciutat ha assumit en els darrers anys.

Protegir els espais lliures i la biodiversitat i ampliar el verd urbà.

1. Superfície verda per habitant
2. Biodiversitat de les aus

Defensar la ciutat compacta i diversa, amb un espai públic de qualitat.

3. Accessibilitat a espais públics i serveis bàsics
4. Índex de renovació urbana

Millorar la mobilitat i fer del carrer un entorn acollidor.

5. Mode de desplaçament de la població
6. Proporció de l'espai viari amb prioritat per a vianants

Assolir nivells òptims de qualitat ambiental i esdevenir una ciutat saludable.

7. Nivell de contaminació acústica
8. Qualitat ambiental a les platges
9. Qualitat de l'aire
10. Esperança de vida en néixer

Preservar els recursos naturals i promoure l'ús dels renovables.

11. Consum total d'aigua per habitant
12. consum d'aigua freàtica per a usos municipals
13. Consum d'energia d'origen renovable

Reduir la producció de residus i fomentar la cultura de la reutilització i el reciclatge.

14. Generació de residus sòlids urbans
15. Recollida de matèria orgànica
16. Recollida selectiva de residus

Augmentar la cohesió social, enfortint els mecanismes d'equitat i participació.

17. Fracàs escolar
18. Població amb estudis universitaris finalitzats
19. Accessibilitat a l'habitatge
20. Grau d'associacionisme
21. Participació en els afers municipals

Potenciar l'activitat econòmica orientada cap a un desenvolupament sostenible.

22. Nombre d'organitzacions que han obtingut certificació ambiental

Progressar en la cultura de la sostenibilitat mitjançant l'educació i la comunicació ambiental.

23. Nombre d'escoles que participen en projectes d'educació ambiental

Reduir l'impacte de la ciutat sobre el planeta i promoure la cooperació internacional.

24. Emissions de CO₂ equivalents anuals
25. Nombre de punts de venda o consum de productes de comerç just

Indicador relacionat amb tots els objectius del compromís ciutadà per la sostenibilitat.

26. Grau de satisfacció ciutadana

Més informació sobre l'actuació de Barcelona a favor del medi ambient:

Agenda 21

www.bcn.cat/agenda21

Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de Barcelona

www.bcn.cat/mediambient

Ajuntament+ sostenible

www.bcn.cat/agenda21/ajuntamentsostenible

Compromís ciutadà per la sostenibilitat

www.bcn.cat/agenda21/a21/compromis.htm

Indicadors de l'Agenda 21

www.bcn.cat/agenda21/a21/indicadors.htm

Informació general de la ciutat

www.bcn.cat

“La sostenibilitat és l'opció necessària, per tant. Compartir per poder ser. Ser amb plenitud, compartir -en l'espai- amb els altres humans i compartir -en el temps- amb els ciutadans d'anys a venir. Compartir els recursos sense malmetre'ls, perquè estalviar no fa pobre. Compartir el benestar amb els altres humans, perquè és més ric qui més ofrena”.

Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat

Ajuntament de Barcelona
Medi Ambient

[AGENDA 21 BCN]